

Pútnický turizmus v Maďarsku

Dr. Harshavardhan Reddy Kummitha
Faculty of Commerce, Hospitality and Tourism
Budapest Business school

(text prešiel automatickým prekladom)

Úvod

Maďarská kultúra je mimoriadne bohatá na posvätné hodnoty. Národná stratégia rozvoja cestovného ruchu zdôrazňuje takmer 4000 posvätných miest, medzi ktorými je 227 považovaných za nábožensky aj turisticky významných a majú potenciál rozvoja. Tieto hodnoty sa nachádzajú v 5 hlavných turistických regiónoch: Budapešť a jej okolie, Tokaj a Nyíregyháza, Balaton, Mátra-Bükk, Pécs-Villány. Možno ich rozdeliť do štyroch skupín: 1) miesta uctievania, pútnické miesta, kostoly a iné miesta na modlitbu, 2) kláštory, miesta v ústraní, 3) pútnické trasy a tematické cesty, 4) iné posvätné hodnoty. Je zrejmé, že toto dedičstvo môže osloviť rôzne cieľové skupiny: turistov so záujmom o kultúrne a náboženské dedičstvo, turistov vyhľadávajúcich ústranie a duchovné sebaopoznanie a v neposlednom rade pútnikov.

Po niekoľkých storočiach sa pešie putovanie stáva v Maďarsku opäť populárnym: každý rok odchádzajú stovky ľudí do Compostely, zatiaľ čo iní chodia po Maďarsku, po jednej zo šiestich domácich pútnických trás.

História a tradícia pútnických miest v Maďarsku

Počas obdobia maďarského dobývania žili kresťanské národy na západ a juhozápad od Maďarska a byzantskí a rímski misionári navštevovali Karpatskú kotlinu. Pohanský šamanizmus, ktorý zbožšťoval a prinášal obety hájom, stromom a vodám, bol rozšírený vo vtedajšom Maďarsku. Až po prijatí kresťanstva kráľ svätý Štefan a svätý Ladislav zákonom zakázali pohanské rituály. Ako pozostatok bolo badať isté prekrývanie starodávnych vierovyznaní a novej kresťanskej viery. Mnohé posvätné miesta sa napríklad vyvinuli v blízkosti prameňov. Jedno z našich dôležitých pútnických miest dnes, Máriaverebély-Szentkút, má legendu, ktorá sa vracia k tomu, že kôň svätého Ladislava spôsobil výbuch prameňa svojím kopytom. Maľované stromy pozdĺž pútnickej trasy a sväté obrazy zavesené na stromoch v Andocsi alebo na duboch v Makkosmárii nám pripomínajú starodávny kult.

Na najvýznamnejšie pútnické miesta vtedajšej kresťanskej civilizácie (Rím, Jeruzalem, Aachen, Compostela) už v stredoveku putovalo mnoho maďarských pútnikov. Maďarské kráľovstvo sa podieľalo na zaisťovaní bezpečnosti pozemnej cesty pre križiakov a iných pútnikov do Svätej zeme na svojom území.

Už počas zakladania maďarského štátu bolo pútnictvo etablované. Existovali tri hlavné univerzálne destinácie: Svätá zem, Rím a Santiago de Compostela. Kráľ svätý Štefan, ktorý prijal kresťanstvo, sa nezameriaval len na elimináciu pohanských zvykov a budovanie cirkevnej organizácie krajiny, ale venoval tiež pozornosť vytváraniu podmienok pre pútnictvo

ako také. Významne sa zaslúžil na zabezpečení prechodu cez krajinu pre pútnikov smerujúcich do Jeruzalema. Trasa viedla pozdĺž línie Győr-Fehérvár-Tolna-Baranyavár-Valkóvár-Nándorfehérvár a po nej kráčali aj maďarskí pútnici. Svätý Štefan dal postaviť pútnický dom v Jeruzaleme (Pusztai, 2004).

Domáce púte sa vyvinuli v 11. storočí. Pútnickými miestami sa stali hroby a relikviáre svätých z dynastie Arpádovcov. Dôležitými pútnickými miestami sa stali Bazilika založená svätým Štefanom vo Fehérvári, zničené pohrebisko Arpádovských kráľov vrátane miesta odpočinku svätého Štefana a jeho syna, princa Imreho. Relikvie svätého Štefana sa uchovávali na mnohých pútnických miestach: v Zalavári, na Svätomartinskom vrchu v Pannonhalme a v Pécsi. Vo Várade (Oradea, dnes Rumunsko) bola tunajšia bazilika po tureckých nájazdoch zničená a pútnictvo po vyhnaní Turkov už obnovené nebolo. Hrob svätého Ladislava sa stal jedným z najdôležitejších posvätných centier krajiny, aj niekoľko maďarských kráľov putovalo do "maďarskej Compostely." Počas reformácie fanatickí protestanti zničili jeho hrobku a v 17. storočí Turci, ktorí mesto obsadili, zničili zvyšné kostolné dekorácie a sochy. Kult svätého Ladislava prežil v legendách o "vodných prameňoch": liečivé pramene vraj vznikli zo zásahov jeho meča, sekery a oštepú a tie sa stali pútnickými miestami: Mátraverebély-Szentkút, Debrőd, Csíkszépvíz (Rumunsko), Nitra (Slovensko).

Ďalšou sväticou, okolo ktorej sa významne rozvíjalo pútnictvo bola svätá Margita, dcéra kráľa Bela IV. Už za svojho života bola uctievaná ako svätá. Dominikánska mníška žijúca v kláštore na Margitinom ostrove bola počas svojho života považovaná za svätú a vážne chorí ľudia nachádzali uzdravenie pri jej hrobe. Púte schválené pápežom Gregorom XII. k jej hrobu sa začali začiatkom 15. storočia. História jej hrobu a pozostatkov, ktoré boli zničené ilustrujú nepriazeň dejín. Jej hrob bol zničený fanatikmi reformácie a Turkami. Jej kosti boli následne prenesené do Bratislavy, kde boli uctievané až do 18. storočia. Avšak jej relikvie boli za čias cisára Jozefa II. zničené.

Najvýznamnejším pútnickým miestom maďarského pôvodu rádu Paulínov bol Budaszentlőrinc. Tento rád založil blahoslavený Eusébius okolo roku 1250 a do konca storočia mal kláštory v Sedmohradsku a Chorvátsku. V roku 1382 založil knieža László Opula ďalší kláštor v Czestochowej, Janej Góre pre 16 mariánskych mníchov. V roku 1381 získal kráľ Ľudovít Veľký relikviu svätého Pavla Pustovníka z Benátok a umiestnil ju v Budaszentlőrinc. Kláštor, známy ako "Monte Cassino rádu Paulínov," sa stal jedným z najvýznamnejších pútnických miest v krajine (Troeva & Hristov, 2017).

Hrob svätého Jána Kapistránskeho v Újlaku (Ilok, Chorvátsko) v kláštore menších bratov františkánov bol tiež veľmi významný. Františkánsky mních, ktorý zohral rozhodujúcu úlohu pri víťazstve nad Turkami v júli 1456 v Nándorfehérvári (dnešný Belehrad), bol kanonizovaný až v roku 1690, no jeho hrob sa stal slávnym vďaka zázračným uzdraveniam chorých, ktorí ho navštívili. Medzi rokmi 1458 a 1460 bolo zaznamenaných asi 400 zázrakov, väčšinou spojených s dlhodobými chorobami, s niekoľkými prípadmi šťastného úniku z tureckého zajatia. Podľa záznamov zažili zázraky ľudia až z 179 osád z bližšieho aj širšieho okolia Újlaku (Bálint-Barna).

Pútnické miesta môžeme klasifikovať do niekoľkých typov na základe ich charakteru, kultových objektov a historického prístupu. Vyššie uvedené pútnické miesta sú spojené s jednotlivcami (Barna, 2015). Od 14. storočia však pútnikov po celej Európe priťahovali miesta, kde sa udiali eucharistické zázraky. V Maďarsku bolo najznámejšie miesto krvácejúcej hostie v benediktínskom kláštore v Báte (okres Tolna), ktorý bol založený v roku 1185. Krvácanie svätej hostie začalo v roku 1380 (presný čas zázraku nie je možné určiť). Záznamy naznačujú,

že v tomto roku už bol kult vytvorený: kráľ Žigmund Luxemburský a jeho manželka Mária strávili v roku 1395 Veľkú noc v Báte, čo naznačuje prítomnosť relikvie Kristovej Krvi v tomto období. Bata bola tiež jedným z centrálnych miest, odkiaľ viedla pútnická cesta do Santiaga de Compostela. Avšak neskôr, kvôli tureckým nájazdom, mnísi zobrali vzácnu relikviu Kristovej Krvi a utiekli s ňou. Relikvia sa však následne stratila. Turci následne kláštor zničili. Ďalšie záznamy zo začiatku 15. storočia spomínajú relikviu Kristovej Krvi v Košiciach a uvádzajú, že sem putovali masy pútnikov, aby navštívili prebiehajúcu výstavbu katedrály v Košiciach a najmä videli relikviu svätej krvi. Vo Vasvári (okres Vas) bola "Svätá hostia pomazaná zázračnou krvou", jej pôvod však nie je neznámy (Foote et al., 2000).

V období stredoveku, čiže v 12. a 13. storočí sa v Maďarsku rozvinul silný kult Panny Márie, pričom významnú úlohu v jeho šírení zohrávali mníšske rády. Ľudia videli v Márii, Matke Božej, sprostredkovateľku a Ježišom. To vysvetľuje rastúce povedomie o miestnych pútnických miestach. V 11. storočí bola nad hrobom Arpáda postavený kostol zasvätený Panne Márii a do 14. storočia sa stal známym pútnickým miestom. Ďalšie pútnické miesto Máriagyüd bolo založené v roku 1148 kráľom Gejzom II.. Do roku 1210 sa datuje vznik dodnes známeho pútnického miesta Mátraverebély-Szentkút. Aj cisterciánske opátstvo v Belpátfalve sa stalo pútnickým miestom od svojho založenia v roku 1232. Paulínsky svätyňa Marianka (v Pozsonskej župe, súčasne Slovensko) bola postavená s príspevkom kráľa Ľudovíta I. Socha Márie zo 14. storočia bola jedným z najnavštevovanejších pútnických miest v krajine. Toto pútnické miesto navštívili mnohí králi: Mária, dcéra kráľa Ľudovíta Veľkého, Žigmund Luxemburský, Matej Korvín, Leopold I. a Karol III. Medzi františkánskymi pútnickými miestami je potrebné spomenúť najprv kostol v Szeged-Alsóvárosi. Františkáni sa tu usadili v roku 1444 a ich kláštor fungoval aj počas tureckého obdobia. Zachovali sa tu dva posvätné obrazy: "Žena odetá do slnka" a Čierna Madona z Čenstochovej. Mor, ktorý vyčíňal v 14. storočí však zanechal svoj odtlačok na mariánskom kulte. Namiesto rozkvitajúcej a usmievajúcej sa gotickej Madony, je typické stvárnenie Bolestnej Božej Matky trúchliacej nad svojím synom. Františkánsky kostol v Gyöngyösi je pútnickým miestom od roku 1400 a socha Bolestnej Matky pravdepodobne pochádza zo 17. storočia. Ďalšie významné pútnické miesto je Csíksomlyó (Rumunsko), ktoré aj dnes priťahuje desaťtisíce pútnikov (Fekete et al., 2023).

V 16. storočí došlo k dvom rozhodujúcim udalostiam: rastúcej hrozbe Turkov a k reformácii. V období bojov proti Turkom sa posilnil mariánsky kult. Mária bola vnímaná ako nebeská podporovateľka boja proti Turkom. Ikonografickým symbolom bola "Žena odetá do slnka" (mulier amicta sole - apokalyptická žena). Mária je obklopená mandorlou slnečných lúčov, jej nohy stoja na polmesiaci, čo odkazuje na islamskú symboliku a had naznačuje Turkov. Maďarsko bolo pod tureckou nadvládou až 150 rokov, čo spôsobilo veľké zničenie Cirkvi a tiež spomalenie púť a putovania. Výnimky boli dovolené – ak bolo pútnické miesto ušetrené Turkami. Medzi tieto výnimky patrili Andocs v župe Somogy alebo už spomenutý Gyöngyös so sochou Bolestnej Matky. Ušetrený bol aj Gréckokatolícky baziliánsky kláštor v Munkácsi. Kvôli reformácii takmer zanikla typická kultúra stredovekého náboženstva: kostoly, kláštory a posvätné miesta takmer zmizli a púte boli na ústupe. Túto devastáciu ešte posilnilo vládnutie protestantských sedmohradských kniežat v 17. storočí. Fanatické protestanti prerazili obraz Panny Márie v Kátóci, rusínskej dedine, zničili zázračný obraz Márie vo františkánskom kostole v Nyírbátore, podobný bol aj osud zázračného obrazu Panny Márie v cisterciánskom opátskom kostole v Pásztó, v pútnickom mieste v Levoči (Slovensko), v Lučenci (Slovensko) a Brašove (Rumunsko). Tieto miesta boli takmer úplne zničené reformáciou.

Reformácia ukončila univerzálnosť stredovekej religiozity a náboženská jednota Európy prestala existovať. Katolícka cirkev reagovala na túto novú situáciu prostredníctvom Tridentského koncilu, ktorý sa konal v rokoch 1545 až 1563. Máriin kult získal nový impulz, keď Tridentský koncil postavil Máriu do centra náboženskej pozornosti. Na 25. zasadaní koncilu sa riešili odpustky, svätí a zdôrazňovalo sa uctievanie obrazov a tieto praktiky sa posilnili na rozdiel od protestantského učenia. Úcta nebola zameraná na samotné obrazy, ale na svätých zobrazených na obrazoch (Hajdú, & Pál, 2021). V tomto období získala Loretánska madona v Európe a v Uhorsku aj významný kultový status - najmä zásluhou jezuitov. Antal Grassalkovich založil mariánsky pútnický chrám v Máriabesnyő a knieža Esterházy a zriadil Kaplnku svätej Alžbety v Kismartone. K významným symbolom tohto obdobia bol aj Máriášilf nemeckého pôvodu. Medzi významné pútnické miesta patrili Solymár, Bodajk, Vértessomló, Tótszentkút a kaplnka na hrade Krásna Hôrka na Slovensku.

Na začiatku 17. až 18. storočia boli mariánske obrazy svedkami ronenia slz. Najznámejšou ikonou plačúcej Panny Márie, ktorá dodnes priťahuje tisíce pútnikov, je ikona v kostole v Máriapócs z roku 1696. Vo Füzesmikole v rumunskom pravoslávnom chráme plakala ikona Márie v roku 1699 takmer mesiac a obraz Márie v Trnave (Slovensko) priťahoval okolo roku 1730/40 ročne dvadsaťtisíc pútnikov (Hajdú, & Pál, 2021).

V 18. storočí došlo k posunu v pútnických zvyklostiach. Vzhľadom na náklady a nebezpečenstvo vzdialených púti spôsobené vojnami sa do popredia dostali miestne pútnické miesta. Obnovili sa pútnické miesta v Andocs, Csátka, Bodajk, Celldömölk, Bakonybél, Máriakálnok, Mártaverebély a Búcsúszentlászló. Zmenil sa aj charakter ústredného bohoslužobného objektu. Kým v stredoveku pútnikov priťahovali hroby a relikvie svätých, v 17. - 18. storočí pútnici vyhľadávali aj autentické kópie obrazov. Došlo aj k posunu v uctievaní svätých, keď rôzne rehoľné rády stavali do centra kultu „svojich“ svätcov. Františkáni kládli dôraz na svätého Františka a svätú Alžbetu, zatiaľ čo jezuiti sa sústredili na svätého Ignáca z Loyoly. Všeobecná úcta svätého Jozefa a Najsvätejšej Trojice zostala nezmenená. Úcta k Panne Márii však pretrvávala. Koncept Regnum Marianum sa spája so svätým Štefanom, ktorý deň pred svojou smrťou zasvätil krajinu Márii, pričom uviedol, že Uhorsko je odvtedy pod vládou Panny Márie (Misóczki, 2008).

Proti rehoľným rádom a púťam vystupoval osvietený kult rozumu, osvietený absolutizmus a najmä cirkevná politika cisára Jozefa II., ktorý vydal tzv. Tolerančný patent. V roku 1772, počas vlády Márie Terézie, bol vydaný dekrét, ktorý zakazoval všetky púte v rámci krajiny aj mimo nej, ktoré si vyžadovali nocľah. Púť do Viedne-Mariazelli bola jedinou výnimkou. O rok neskôr boli zakázané aj individuálne púte do zahraničia. Po vzore svojej matky začal Jozef II. od roku 1782 konať proti rehoľným rádom. Rozpustil kontemplatívne rády kamaldulov, kapucínov, kartuziánov a klaristky, pretože ich považoval za neužitočné v prospech spoločnosti. Ušetrení neboli ani benediktíni z Pannonhalmy, cisterciáni z Egeru, premonštráti z Jászó a paulíni. Františkánsky kláštor v Budíne dostal rád sestier nemeckého pôvodu pomenovaný po svätej Alžbete. Skonfiškovaný majetok ostatných rádov pripadol novozriadenej rehoľnej nadácii, ktorá podporovala vzdelávanie kňazov a farností. Cirkevná politika sa nezmenila ani počas panovania nasledujúcich cisárov Leopolda II. a Františka I. (Katus 529 - 538). Táto drastická zmena viedla k prudkému poklesu návštevnosti pútnických miest. S výnimkou Mariazelli púte do zahraničných destinácií natrvalo zanikli, čím sa pretrhli stáročne väzby. Významné pútnické miesto pre Maďarov ako Aachen sa stalo pre uhorských pútnikov nedostupné. Domáce pútnické miesta sa tiež vyľudnili, majetok vydržiavajúcich rádov a pútnických miest bol skonfiškovaný. Aj Mártaverebély-Szentkút prišiel o svoje po stáročia nahromadené hmotné dedičstvo, pričom táto strata sa rozšírila aj na mnohé ďalšie

cenné predmety. Zmizli aj relikvie svätej Margaréty. Relikvie z ostrova Nyulak boli skonfiškované a prevezené do Pozsony a neskôr do Budína. Strieborná soška relikviára s kosťami svätice bola roztavená a kosti spálené. Devocionálne sa objavili na verejných dražbách. Pre maďarské cirkevné a kultúrne dejiny to bola nenahraditeľná strata.

V 19. storočí sa situácia Cirkvi trochu uvoľnila, ale začala čeliť čoraz väčšej sekularizácii sveta. Myšlienky osvietenstva ovplyvnili aj časť duchovenstva, čo videlo k tomu, že pútnici verili poverám a mylným predstavám, ktoré sa k púťam viazali. To viedlo k odlúčeniu púť od duchovenstva a k posunu k ľudovej religiozite. Vedúcimi púťami už neboli licenciáti (v 16. - 17. storočí viedli katolícke farnosti s biskupským povolením a vykonávali funkcie, ktoré si nevyžadovali kňazstvo, vrátane vedenia pútnických skupín), ale pútnici a spevokoly. Zmenilo sa aj sociálne zloženie pútnikov. Kým v období baroka sa na púťach zúčastňovali všetky vrstvy spoločnosti, v 19. storočí sa posilnil populistický charakter púť. Popri sekularizácii vznikali príležitosti, ktoré púte posilňovali. Od polovice 19. storočia sa na odpustových slávnostiach a pútnických miestach predávalo množstvo brožúrok so svätými obrázkami a pútnickými piesňami. Tie posilňovali dynamiku pútnických miest, rozširovali a posilňovali územia v ich okolí (Barna, 2001).

Náboženské oživenie v 19. storočí priniesli Lurdy. V poslednej tretine storočia a na začiatku 20. storočia sa objavili početné správy o mariánskych zjaveniach. Niektoré z nich sa stali známymi a vyvolali púte na miesta, ako je cintorínska kaplnka v Tomášikove alebo prameň v Krásnej Hôrke - v Krásnohorskom podhradí na Slovensku.

V 18. a 19. storočí sa obnovila sakrálna-kultúrno-duchovná jednota Maďarska, ktorá čerpala z koreňov siahajúcich do stredoveku a baroka, živých koncepciou Regnum Marianum. Duchovná jednota maďarského katolicizmu zahŕňala celú krajinu. Kult Panny Márie ako patrónky Hungariae spolu s uctievaním Arpádovských svätých všade prevládal. Túto jednotu narušila Trianonská zmluva. Cirkevný život a púte sa prispôbili hraniciam nových štátov. V mnohých prípadoch nové štáty marginalizovali kult Arpádovcov alebo dokonca zakázali púte na niektoré pútnické miesta. To sa stalo v Máriaradne (dnešné Rumunsko), ktoré v dôsledku toho stratila značnú časť svojich oblastí (Barna, 2001).

Pútnický turizmus v období komunizmu v Maďarsku

Po skončení druhej svetovej vojny prešlo Maďarsko obdobím "oslobodenia" sovietskymi vojskami, ktoré viedlo k zavedeniu komunistického politického a spoločenského systému v roku 1947. Cirkev sa stala hlavným protivníkom komunistického režimu a čelila rôznym represívnym opatreniam, ako napríklad konfiškácia majetku, prevzatie škôl a inštitúcií a prenasledovanie politicky aktívnych duchovných vrátane maďarského kardinála (Romsics, I. 2005). Komunistická diktatúra zakázala náboženstvo, čím potlačila vplyv Cirkvi až do politickej zmeny v roku 1989 po páde Berlínskeho múru, ktorá umožnila Cirkvi získať späť svoju autoritu.

Maďarské pútnické miesta čelili v priebehu dejín rôznym výzvam a svätyne zanikli bez stopy v dôsledku udalostí, ako boli osmanská nadvláda, reformácia, osvietenický absolutizmus a dôsledky prvej svetovej vojny. Po druhej svetovej vojne mal nový svetový poriadok v strednej Európe ničivý vplyv nielen na pútnické miesta, ale aj na náboženské praktiky. Návšteva svätyne v Gyúde nadobudla aj svetský charakter. Takéto výlety poskytovali príležitosť na náboženské zážitky, rodinné stretnutia a dokonca aj na návštevu termálnych kúpeľov Harkány. Tento fenomén slúži ako dobrý príklad prelínania pútnictva a cestovného ruchu.

Interpretácia pútnickej trasy Via Maria

Oživenie katolíckej cirkvi a oživenie viery, najmä v súvislosti s maďarskou patrónkou Máriou, podčiarkujú význam pútnického turizmu v Maďarsku. Pútnická trasa Via Maria sa tiahne v dĺžke 1 400 km a spája posvätné miesta a miesta kultúrneho dedičstva súvisiace s Pannou Máriou v Karpatskej kotline. Maďarské regióny vykazujú sociálno-ekonomické a regionálne rozdiely (Kovács, Z. 2004), ktoré potenciálne ovplyvňujú pútnické zážitky na tejto trase. Cieľom zakladateľov bolo prilákať nielen zbožných pútnikov, ale aj turistov, čo predstavuje príležitosti pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu. Trasa, ktorá sa nachádza najmä v lesoch a chránených oblastiach mimo mestských centier, predstavuje implikáciu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu. Pútnictvo, ktoré je neodmysliteľne spojené s udržateľnosťou, sľubuje fyzickú aj duchovnú pohodu. Napríklad posvätné miesto Mátraverebély-Szentkút sa spolieha na materiálne obety zo svätej studne, o ktorých sa verí, že majú vďaka svojej posvätnosti liečivú silu.

Máriin kult, ktorý vznikol v 12. storočí sa v Maďarsku rýchlo presadil a mal spoločnosť hlboký vplyv. Spočiatku sa v mariánskych svätyniach nachádzali relikvie, ako sú vlasy, kúsky odevov a mlieko. Časom tieto relikvie ako predmety úcty nahradili sochy Panny Márie. Malá soška Panny Márie v Szentkúte má osobitný význam, ctitelia sa starajú o jej šaty a vlasy a veria, že dokáže liečiť neplodnosť žien. Úcta k Márii sa lokalizovala na konkrétne miesta, pričom sa uznala rôznorodosť zobrazení Panny Márie. Máriine ženské atribúty vrátane materstva, viery, nehy, odpustenia a nádeje prispievajú k jej širokej prítlačivosti. Založenie pútnickej trasy Via Maria čerpalo inšpiráciu z Camina smerom na Santiago de Compostela, avšak správcovia trasy zdôrazňujú jej jedinečnosť ako ženskej pútnickej trasy v kontraste s mužským charakterom Camina.

Súčasná éra pútnických miest v Maďarsku a ich význam pre dnešok

Pútnické miesta v Maďarsku si v súčasnom období zachovávajú svoj význam. Slúžia rôznym účelom pre jednotlivcov a spoločnosti. Hoci sa charakter púťi v priebehu času menil, tieto miesta zostávajú významné z kultúrnych a historických dôvodov. Tu sú niektoré kľúčové aspekty súčasných pútnických miest v Maďarsku a dôvody ich významnosti:

1. Náboženský význam

Pútnické miesta sú najmä miestami, kde ľudia môžu nájsť útechu, zamyslieť sa nad svojou vierou a prehĺbiť svoj duchovný život. Mnohí jednotlivci navštevujú tieto miesta v túžbe o uzdravenie a prehĺbenie viery. Na týchto miestach sa často dodržiavajú tradičné náboženské praktiky ako modlitby, náboženské rituály a účasť na bohoslužbách.

2. Kultúrne a historické dedičstvo

Pútnické miesta majú často historickú hodnotu, sú súčasťou náboženskej a kultúrnej identity regiónu. Na týchto miestach sa môžu nachádzať relikvie, artefakty a architektonické skvosty, ktoré spájajú s históriou a zároveň uchovávajú tradície.

3. Vplyv cestovného ruchu na miestne hospodárstvo

Pútnické miesta zohrávajú úlohu pri podpore ekonomiky: priťahujú turistov a pútnikov, ktorí prispievajú k zvýšenej hospodárskej činnosti v blízkych oblastiach. Prítomnosť turistov môže výrazne prospieť zariadeniam, ako sú hotely, reštaurácie a obchody so suvenírmi, čo vedie k ich rastu.

4. Komunitné a sociálne väzby

Púte môžu posilniť zmysel pre komunitu medzi účastníkmi, vytvoriť sociálne väzby zamerané na spoločné presvedčenie a zážitky. Podujatia a festivaly organizované v okolí pútnických miest môžu ľudí spájať a podporovať pocit jednoty a solidarity.

5. Vzdelávanie a inšpirácia

Pútnické miesta často slúžia ako vzdelávacie centrá, ktoré návštevníkom poskytujú historické a náboženské poznatky. Môžu inšpirovať jednotlivcov, aby sa dozvedeli viac o svojej viere, histórii a kultúrnom dedičstve.

6. Osobná transformácia

Pútnické miesta mnohí vnímajú ako cesty osobnej transformácie a sebapoznania. Výzvy a rituály spojené s púťami môžu viesť k vnútornému rastu, uvedomelosti a obnovenému zmyslu, čo je často cieľom pre účastníkov.

7. Medzináboženský dialóg

Niektoré pútnické miesta môžu prilákať návštevníkov z rôznych náboženských prostredí, čo podporuje medzináboženský dialóg a vzájomné porozumenie. Spoločné zážitky na týchto miestach môžu prispieť k vzájomnému rešpektu a tolerancii medzi rôznymi komunitami.

8. Starostlivosť o životné prostredie

Pútnické trasy často prechádzajú prírodnou krajinou, čím podporujú spojenie s prírodou a environmentálne povedomie. Niektoré pútnické miesta kladú dôraz na trvalo udržateľné postupy a povzbudzujú pútnikov, aby rešpektovali a chránili životné prostredie.

9. Technologický pokrok

V modernej dobe zohráva technológia úlohu pri uľahčovaní púťí, pričom používanie navigačných aplikácií, online zdrojov a virtuálnych prehliadok zlepšuje celkový zážitok.

10. Prispôsobenie sa meniacim sa trendom

Pútnické miesta sa môžu prispôbovať meniacim sa spoločenským trendom, začleniť moderné prvky, aby prilákali širšie publikum a zároveň si zachovali svoju duchovnú podstatu. Digitálne platformy sa môžu využívať na zapojenie širšej komunity a zdieľanie pútnických zážitkov za hranicami fyzického priestoru.

Záverom možno konštatovať, že v súčasnej dobe slúžia pútnické miesta v Maďarsku ako duchovné, kultúrne, ekonomické a komunitné centrá, ktoré sa prispôbujú meniacim sa potrebám jednotlivcov a spoločnosti.

Zdroje

Barna, G. (2001). Búcsújáró körzetek- kulturális övezetek In: Búcsújárók, Kölcsonhatások a magyar és más európai vallási kultúrákban Lucidus Könyvkiadó, Kisebbségkutató Könyvek Budapest, pp. 35-54.

Barna, G. (2015). National Pilgrimages, Pilgrim Trains and Identity-Building. Religion, Culture, Society: Yearbook of the MTA-SZTE Research Group for the Study of Religious Culture, 2, 191-212.

Fekete, D., Barkó, G. Á., Dömötör, M., & Czakó, K. (2023). Changing Tourism Trends of the Benedictine Abbey in Tihany: Best Practices of a Hungarian Monastic Community. *Religions*, 14(4), 435.

Foote, K. E., Tóth, A., & Árvay, A. (2000). Hungary after 1989: Inscribing a new past on place. *Geographical Review*, 90(3), 301-334.

Hajdú, E., & Pál, M. (2021, December). The digital cartographic reconstruction of the 1897 'Mátra Guide'(Hungary). In *Proceedings of the ICA (Vol. 4, pp. 1-7)*. Copernicus GmbH.

Pusztai, B. (2004). Religious tourists: constructing authentic experiences in late modern Hungarian catholicism (No. 27). University of Jyväskylä.

Kovács, Z. (2004). Socio-economic transition and regional differentiation in Hungary. *Földrajzi Értesítő / Hungarian Geographical Bulletin* 53. (1–2): 33–49.

Misóczki, Lajos (2008). *Zarándoklat és búcsújárás Magyarországon mint a vallási turizmus előzménye a 18. századig* Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei (Új sorozat 35. köt.). *Tanulmányok a történelemtudomány köréből = Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Historiae*. pp. 53-67.

Troeva, E., & Hristov, P. (2017). Sacred Geography of the Post-Socialist Balkans: Transformations of Religious Landscape and Pilgrimage: An Introduction. *Southeastern Europe*, 41(1), 1-18.